

SEBASTJAN KRISTOVIČ

Ecce homo

"Če bi mi kdo dokazal, da resnice ni v Kristusu, in tudi ko bi bila resnica 'dejansko' proč od Kristusa, bi raje ostal s Kristusom kot z resnico" (Dostojevski).

Pohujšanje in škandal največje revolucije v zgodovini človeštva, ki jo je povzročil Jezus iz Nazareta, ni bil toliko v ustanovitvi nove religije, ki se je nerazumljivo hitro širila po vsem svetu in je v relativno kratkem času postala uradna religija poganškega Rima, in ni bil toliko v tem, da je bil prvi v vsej zgodovini, v vseh kulturah in civilizacijah, ki je dostojanstvo moškega in ženske postavil na enak nivo. Tudi ni bil v tem, da se je družil in jedel s cestnarji, prostitutkami, gobavci, pobiralci davkov ter ostalimi, v hebrejskih očeh prezira vrednimi in od Boga prekletimi obrobni; ob upoštevanju, da je obedovanje in druženje z nekom v hebrejski kulturi pomenilo izenačitev z njim, šlo je za nekakšno so-lastno identifikacijo. Kontroverznost se prav tako ni do konca zaostрила s tem, ko se je oklical za Boga.

Vrhunec škandala in pohujšanja je bil v tem, da se je to zgodilo ravno v judovskem okolju, med Judi, ki so "ustanovitelji" enoboštva in so imeli Boga in odnos do Njega razdelan in razčiščen do najmanjše potankosti. V zasluženju Božje naklonjenosti in iskanju pravičnosti je bilo pomembno tudi število korakov na določen dan. Njihov Bog je bil svet in oddaljen, edina pot do njegove naklonjenosti je bila dosledno izpolnjevanje postave. V nobenem narodu na svetu ne bi bilo poboženje človeka bolj nesprejemljivo in alarmantno kot prav v judovskem.

Diskrepanca pa je skrajno zaostritev dosegla s tem, da ta človek—Bog ni bil nekdo, ki bi od nekod prišel, ampak je bil Jud, eden izmed njih; ki so Božji ljubljenci, ki so svet izbran narod. Na razumskem nivoju so se verjetno znašli v še bolj aporičnem položaju kot njihovi daljni predniki v brezizhodnem primežu egipčanske vojske in Rdečega morja. Ne samo, da rešitve ni, rešitev je nemogoča. Paradoks je bil za predstavnike monoteizma prehud in nepremostljiv.

Zato se ne gre čuditi dejanju vélikega duhovnika, ko proti koncu montiranega sodnega

procesa postavi Jezusu temeljno vprašanje, namreč po njegovi identiteti ("Si ti Mesija, Sin Slavljenega?" (Mr 14,61b)). Jezus, ki ves čas sodnega procesa molči, se odzove samo na to vprašanje in preprosto odgovori na vprašanje po njegovi resnični identiteti: "Jaz sem" (Mr 14,62a). Veliki duhovnik nato pretrga svoja oblačila, kar je pomenilo, da pogovora ni mogoče več nadaljevati, da je debate konec; 'te konfrontacije ne zdržim več'. Nakar je sledila dokončna "uradna" razsodba: Jezus iz Nazareta mora umreti. Še več, ne samo, da se nobena izmed njihovih različnih vizij o Mazi-ljencu in Rešitelju, ki so si jih v dolgih stoletjih pričakovanja skrbno izdelali, ni niti približno skladala s sinom nekega tesarja iz Nazareta, ampak je Jezus s svojo predstavitvijo storil največje možno hudodelstvo – bogokletstvo. Po judovski postavi mora od Adamovega padca naprej umreti vsak, ki se dela Boga.

JEDRO SPORA

Že v začetku krščanstva je bilo jedro spora prav to: Kdo je Jezus? Kakšna je njegova prava identiteta? Nevralgičnost, ki je skozi stoletja zaposlovalo človekovo eksistenco. Že apostoli so se spraševali *Kdo je ta?*, in koncilski očetje so imeli velike težave, da so uspeli sformulirati identiteto Kristusa Jezusa. Razni misleci, filozofi ter drugi iskalci resnice so porabili veliko časa in energije, da bi se dokopali vsaj malo bliže tej največji skrivnosti vseh časov. Skratka, gre za temeljno vprašanje, ki je vse čase zaposlovalo tako navadnega človeka, vernega ali nevernega, kot tudi človeka velikih umskih sposobnosti. Sicer pa verjetno tudi Pilatu ni bilo povsem jasno, kdo stoji pred njim, ko je izrekel znane, v skrivnost ogrnjene besede: "Ecce, homo!" (Jn 19,5). Da je Pilat imel senzus za resnico, dokazuje tudi vprašanje, ki ga nekaj trenutkov prej postavi Jezusu: "Kaj je resnica?" (Jn 18,38). Vprašanje identitete Jezusa Kristusa je hkrati relevantno za obstoj in delovanje same Cerkve.

V nadaljevanju je tema osrediščena prav okrog tega vprašanja: Vprašanje identitete

Jezusa iz Nazareta. Na izredno celovit način se je te večno pereče tematike lotil tudi italijanski novinar in doktor političnih ved Vittorio Messori. V slovenskem prostoru je avtor najbolj poznan po odličnem delu *Izziv smrti* in po intervjuju s papežem Janezom Pavlom II. – *Prestopiti prag upanja* (gre za prvi intervju s papežem v vsej zgodovini Cerkve). Delo, s katerim je Messori postal poznan širši svetovni javnosti, pa v slovenskem jeziku nosi naslov *Kdo je Jezus*. Gre za nepristransko ter intelektualno izredno pošteno delo, ki je doživelo ogromno ponatisov in je bilo, od prve izdaje leta 1977 v Torinu, prevedeno domala v vse svetovne jezike.

V prvem poglavju, ki je nekakšen uvod, Messori pojasnjuje svojo pozicijo: "To knjigo sem napisal kot kronist, ki zbira podatke predvsem zase, pa jih potem ponudi še bralcem. /.../ [I]zhajam iz dvoma, še bolje, iz brezbriznosti. Kakor bralec, kakor toliko drugih danes. Prav gotovo ne iz vere. /.../ Prvi člen v verigi je bil izvod Pascalovih 'Misli', ki sem si ga kupil za neko obrobno raziskovanje, ko sem se pripravljajl za doktorat iz političnih ved. To knjigo sem posvetil Blažu Pascalu: brez njega bi je ne bil nikoli napisal. Ali pa bi bila čisto drugačna. To knjigo posvečam tudi številni trumi tistih, ki so v teku stoletij iskali rešitev za najbolj očarajoče med 'vprašanji': o izviri krščanstva." (Messori 2003, 20-21.) Zase pravi, da raje daje informacije kot odgovore. In v tem duhu je nastalo tudi pričujoče delo. Gre za nekakšen "dosje podatkov". Že po prvih straneh bralec vidi, da ima pred seboj besedilo, ki je zaznamovano z raziskovalnim patosom iskrenega raziskovanja in poglobljanja avtorja v "očarajoče vprašanje": Ali je Jezus iz Nazareta Kristus?

KDO JE JEZUS

Messori že na samem začetku, s prvo vrstico nakaže na srčiko problematike: "O Jezusu se med vzgojenimi osebami ne govori. Skupaj s spolnostjo, denarjem in smrtjo je Jezus med zadevami, ki prinašajo

neugodje v olikano kramljanje. Preveč stoletij presladkega Jezusa. Preveč sentimentalnih podob Nazarečana svetlih las in sinjih oči: Gospod lepih gosa. Preveč prvih obhajil v zarji 'Jezusa, ki bo prišel v tvoje srčce'. Nič čudnega, da potem to ime zveni sladkobno. Neogibno postane tabu." (17.)

Zanimivo je to, da do 18. stoletja sploh nihče ni resno podvomil v resničnost osebe Jezusa Kristusa. V tistem času pa se je začel pod pokroviteljstvom razsvetljenstva, pozitivizma in liberalizma "razkol" med Kristusom vere in zgodovinskim Jezusom. Torej gre za osnovno vprašanje, ali je Jezus Kristus resnični zgodovinski človek ali gre le za mit ali legendo, ki so jo ustvarili njegovi privrženci. Zakaj pride do pretresa tega vprašanja šele v 18. stoletju, nazorno odgovori eminentni francoski mislec Jean Guittou: "Široko občinstvo je prepričano, da je vprašanje o Jezusu zadeva učenjakov in teologov in presega njegove pristojnosti. Težava, da bi si ustvarili osebno mnenje, je povzročila, da se je vsak raje ognil temu vprašanju. Neverni, da bi mogel ohraniti svoj dvom o zgodovinskosti Jezusa v evangelijih. Vernik pa, da bi živel v veri. Tako je molk zavladal nad tem osnovnim vprašanjem." (20.) Učenjaki druge polovice novega veka so "Pavlovemu" Mesiji, ki je Judom v spotiko in poganom v norost (1 Kor 1,22-23) hoteli odvzeti vsakršno nadnaravnost, skrivnostnost. Kot vse ostalo se je tudi religija "moralna" uglasiti s Heglovo racionalno maksimom (vse, kar je umno, obstaja in kar obstaja, je umno). Prostora za skrivnost več ni in tako je Jezus nujno moral postati mit ali legenda. V ozadju je želja po absolutni emancipaciji, po absolutni svobodi, ki je v tem, da Bog ni več nekdo, ampak nekaj. Torej ne nekdo (Absolut), ki ga srečam, ki je v temelju nezapopadljiva skrivnost, ki človeka nagovarja in se nagovoriti tudi da. Bog je postal konstrukt človekove ideje in njegovega "vsemogočnega" razuma. Kajti prav zgodovinska razsežnost utemeljuje objektivnost "fenomena" Jezusa Kristusa. Naslednji korak je zanikanje tudi te ideje. Kajti brez omenjene objektivne razsežnosti

Jezus Kristus v temelju ni več stvar vere, ampak postane stvar subjektivne razlage in poljubne interpretacije. Vendar se Messori obravnavane tematike ne loteva na takšen način, pri njem gre bolj za faktičnost, tj. nizanje in ugotavljanje dejstev.

Odpoved zgodovinskemu Jezusu vidi v reakcionarni skušnjavi: "Takšna vera, ki ruši človeške vrednote in človeške hierarhije, more samo v primeru, da se preoblikuje v kulturni sistem, ki se povsem ujema z vladajočim sistemom, pomirjati tistega, ki drži oblast v rokah. Samo če Jezusov Bog postane legenda ter izgubi zgodovinsko obstojnost in z njo udarnost sporočila, ki prevrača obče vrednote, more kdo upati, da se lahko povrnemo k pomirjajočemu Bogu filozofov. K tistemu Bogu namreč, ki blagoslavlja in ustanavlja oblastniške hierarhije ('navzoče so bile civilne, vojaške in cerkvene oblasti'), ki podpira prestole in stole vseh vrst. K tistemu Bogu, ki pomaga oblasti; ne k tistemu neukrotljivemu, ki ga je oblast poslala v smrt." (55-56.) Nekaj vrstic naprej Messori citira znane besede Adolfa Hitlerja iz *Mojega boja*: "Prepričan sem, da delam v skladu z voljo vsemogočnega stvarnika. Bojujem se za Božje delo."

Čeprav se včasih zdi, da je vprašanje resničnosti zgodovinskega obstoja Jezusa Kristusa nekoliko obrobno, je ravno obratno, gre za središčno vprašanje krščanstva. Če pade trditev, da je Jezus iz Nazareta resnična oseba, ki je živela v določenem časovnem, kulturnem in krajevnem okvirju, potem posledično pade celotno krščanstvo. Ob razreševanju tega vprašanja je potrebno upoštevati še eno dejstvo, namreč Jezusov neizbrisni vpliv na celotno zgodovinsko dogajanje. V prav vseh razsežnostih zgodovinskega dogajanja vidimo določene relacije s krščanstvom. Nekatere so bolj posredne, nekatere bolj neposredne, vsekakor pa gre za nenehni vzajemni vpliv in prepletanje. Brez pojava krščanstva bi bila svetovna zgodovina povsem drugačna, oz. si je sploh ni mogoče predstavljati. Kljub lastnemu neverskemu prepričanju je eden izmed najbolj gorečih ter doslednih zanikovalcev

Jezusovega zgodovinskega obstoja Paul Louis Couchoud prav tako naletel na paradoks ume-senja Boga in dejstvo neizbrisnega bistvenega vpliva Jezusa iz Nazareta: "Za Jezusa ni nobene mere v mislih ljudi, v idealnem svetu, ki živi pod lobanjami. Njegove razsežnosti nimajo primere, njegovo veličino si je komaj mogoče zamisliti. Od rimskega imperija naprej se zgodovina Zahoda suče okrog središčnega dejstva, okrog vseporajajočega se dogodka: okrog kolektivne predstavitve Jezusa in njegove smrti. Vse drugo izhaja od tam ali se je temu prilagodilo. Vse, kar se je zgodilo na Zahodu v teku toliko stoletij, se je zgodilo v orjaški senci križa." (103.) V tem smislu tudi Renan pravi, "da bi pomenilo iztrgati Jezusa iz sveta isto kot pretresti ga do temeljev" (103).

KRISTUS JE TEČAJ ZGODOVINE (HEGEL)

Čeprav je npr. v Stari zavezi več kot 300 navedkov o prihodu Mesije, se avtor varuje zmote tistih, ki se sklicujejo na dokaze iz vere, da bi zbudili vero (64). Eden izmed prvih argumentov proti postavitvi Jezusa v zgodovino je ta, da Judje niso priznali Mesije v Jezusu, pričakovanega dolga stoletja. Vendar ta argument hitro pade. Vsi prvi Jezusovi učenci so bili namreč Judje. Prav oni so ponesli veselo oznanilo po vsem svetu. Prvi dokumenti o novonastali religiji izpričujejo o tisočih spreobrnjenih izraelskega ljudstva. Tudi rimska Cerkev ima izvir v tisočih Judih, ki jih je Pompej pripeljal kot sužnje. Ob tem tudi Origen (okrog leta 250) ocenjuje, da je bilo takrat že več kot 150 tisoč krščanskih Judov. Messori potegne vzporednico z drugimi ustanoviteli religij, kot so Buda, Konfucij, Lao Zi, Mohamed, in pride do pomembnih ugotovitev (71). Vsi ostali začetniki religij, z izjemo Jezusa Kristusa, so zgodovinsko osamljeni. Nobeno versko izročilo jih ni napovedovalo in pričakovalo. Po drugi strani so Hebrejci pričakovali prihod Maziljenca skorajda 20 stoletij. Gre za nekaj posebnega in enkratnega v vsej zgodovini človeštva. Še

posebej ob upoštevanju, da Mesije ni napovedal en sam mož, ob katerem bi se pristnost njegovega preroštva dala kaj hitro ovreči, ampak cela vrsta judovskih prerokov, ki so skozi stoletja neomajno naznanjali in pridigali o Mesiji, o Osvoboditelju in Rešitelju.

Že judovstvo je s svojim radikalnim mono-teizmom na valu zgodovine nerazložljiv pojav. Še toliko bolj pa krščanstvo s "svojim" utelešenim Bogom, ki je v absolutnem nasprotju z grško-rimsko miselnostjo in religioznostjo. Ob tem je še težje razložiti odnos judovstva in krščanstva. Krščanstvo izvira iz judovstva oz. je za kristjane celo nadaljevanje judovstva. Še več, krščanstvo in Novo zavezo je pravilno moč razumeti edinole v luči judovske vere. Kar povzema znana Avguštinova trditev, da se Nova zaveza v Stari skriva, Stara pa v Novi odkriva. Pomeni, da gre za nedeljivo celoto Stare in Nove zaveze, in le in edino v tem okvirju je možno pravilno razumevanje obeh. Ob tem je še potrebno upoštevati judovsko odklonilno držo do krščanstva. Razumsko razložiti ta "pojav" je skorajda Sizifovo delo. Messori v tem okvirju omenja Israela Zollija, ki je bil glavni rabin judovske skupnosti v Rimu in je kasneje postal katoličan, kar je dvignilo nemalo prahu. Burne odmeve judovske skupnosti je povzročilo tudi to, da je Zolli veljal za enega največjih mislecev in poznavalcev Svetega pisma. Zolli je ob "prestopu" dejal: "Vsa Stara zaveza se mi je zdela kot šifriran božji telegram, poslan ljudem. Kdor bi ga hotel brati brez šifre, mu je nerazumljiv. Šifra pa je Kristus. V njegovi luči dobi pomen tisti mesijanski nemir, ki prešinja vse knjige Stare zaveze." (88.) Messori v svojem delu navaja zanimiv podatek, ki je glede na vsa preganjanja Judov skozi dolga stoletja in še posebej v krvavem 20. stoletju, v katerem je antisemitizem doživel strašljiv vrhunec, izredno zanimiv: Med leti 1901 in 1965 je Nobelovo nagrado prejelo 67 Američanov, izmed teh 18 Judov. Gre za 27 % vseh nagrajencev, ob tem pa treba upoštevati, da je ameriških Judov zgolj 3 % prebivalcev Združenih držav Amerike (133). Podatek, ki

ne potrebuje komentarja, oz. ki se ga skorajda niti ne da komentirati.

TRI REŠITVE

Glede rešitve problema Jezusa iz Nazareta Messori navaja tri rešitve, ki so dejansko prepričanje Jean Guittona: "Ko sem po zgledu Alberta Sweitzerja poskušal naštet razne rešitve vprašanja o Jezusu, sem začudeno ugotovil, da je njih število omejeno. Prišel sem do prepričanja, da so rešitve samo tri in nič več: dve nikalni in ena trdilna." (137.) Prva je kritična, druga mitična in tretja je rešitev, ki jo daje vera. Prvi dve sta nikalni, tretja je trdilna.

Kritično podmeno (138—139) zagovarjajo mnogi znanstveniki in učenjaki, ki so kritično predelali vso Novo zavezo, kot pravijo sami (historicism). Zgodovinskega obstoja Jezusa ne zanikajo. Dopusčajo sicer neko izrednost Jezusa, vendar ne pristajajo na kakršnekoli nadnaravne zgodovinske dogodke. "Začetek krščanstva je zgodovinski pojav kakor toliko drugih, brez čudežnih in nadnaravnih oznak" (P. Gentile). Evangelije dojemajo kot strogo verske dokumente, kar pomeni da nam o resničnih dogodkih ne morejo povedati ničesar gotovega. Verjamejo, da so po njegovi smrti Jezusa naredili za Boga njegovi učenci in mu pridali čudeže in seveda vstajenje od mrtvih. Ob tem se pojavlja nekaj *morda-jev*, kot npr. da je bil eden izmed mnogih potujočih pridigar-jev in se mu je zaradi nekih nepredvidenih okoliščin "pripetila nezaslišana prigoda", da so ga zamenjali z božjim Sinom oz. Bogom samim; bil naj bi neki bloden prenapetež, ki se je imel za Mesija in okrog njega je bila skupina podobnih prenapetežev, ki so mu verjeli, in ti so prepričali ostali svet; njegovi učenci so bili nekakšni zaslepljenci, ki jih je verjetno očaral s kakšno svojo sposobnostjo in se pozneje niso mogli sprijazniti z učiteljevo smrtjo in so ga razglasili za vstalega od mrtvih. Torej, Kristus je postopoma pobožni človek. Evangelije je potrebno prečistiti vsakršne čudodelnosti in nadnaravnosti, ki jih je Cerkev kasneje pripisala Jezusu iz Nazareta. "Kristus vere je

zadnja polepšava, ki jo je skupnost verujočih napravila na zgodovinskem Jezusu. Na grobu (ki je ostal zaprt ali pa so ga našli praznega, ker je nekdo odnesel truplo) je kritična šola zapisala, kakor pravi Ricciotti: *IGNOTUS*, neznan."

Druga nikalna rešitev je mitična ali mitološka podmena, ki je zelo podobna kritični šoli, s tem, da namesto zgodovinskosti Jezusa govori o mitu Jezusa Kristusa. To pomeni, da na začetku krščanstva ni bilo nobene resnične osebnosti in nobenih resničnih dogodkov, ampak gre za neko legendo oz. mit. Zgodovinsko ni mogoče reči ničesar gotovega, oz. so si Jezusa izmislili, da bi nekako poimenovali in umestili to staro, predkrščansko legendo. Poznani sta *zmernejša* in *radikalnejša* mitična podmena. Zmernejša podmena priznava vsaj kanček zgodovinske resničnosti, vendar ni pomemben on, o katerem ni mogoče vedeti nič, ampak mit, ki ga uteleša. Radikalnejša smer absolutno zanika kakršnokoli realnost obstoja Jezusa, gre za izmišljeno ime, ki pooseblja neko legendo. Eden izmed najbolj znanih predstavnikov mitološke šole Bultmann pravi: "Navsezadnje se ne bi prav nič spremenilo, če bi morali Jezusovo ime postaviti med navednice, kot bolj ali manj dogovorjeno označbo za religiozni pojav, ki se je pokazal v prvi krščanski generaciji" (140). Tudi za njih je pomemben mit, ki ga Jezus uteleša, in ne njegova zgodovina. "Starožitne skupnosti naj bi v Jezusa prenesle svojo vero v neki sončni mit (Dupuis) ali verovanja aleksandrijskega alegorizma (Bauer) ali vzhodnjaški kult križanja kot bogoslužno dejanje (Du Jardin). Morda pa je to zgolj preobleka indijskega boga Agni ali babilonskega heroja Gilgameša ali kanaanskega bog sonca." (141.) Avtor na tem mestu tudi omenja Couchouda, ki spada med najradikalnejše predstavnike te šole. Couchoud pravi: "V nekem zelo obljudenem kotu Rima se konec prvega stoletja v nekem pobožnem loncu skuha neka krščanska juha, v kateri so zmlete in pomešane vse mogoče reči. Ko so prvine, ki sestavljajo mit, zavrele v kotlu, so dale prvi

evangelij. Zgodba o Jezusu, ki jo pripoveduje evangelij, ni drugega kakor 'umetna legenda, o kateri zatrjujejo, da se dogaja v Palestini kakih štirideset let pred razdejanjem Jeruzalema. Mit o Jezusu se je zmaterializiral z vso težo.' (141.) Če je za kritično šolo na začetku krščanstva človek, ki se postopoma prelevi v Boga, velja za mitološko šolo ravno obratno. Jezusa, mitološkega boga, ljudje sčasoma naredijo za človeka. "Zgodovinski Jezus je zadnji izraz vere v nekega Kristusa. Na njegovem zapečatenem grobu kritiki pišejo IGNOTUS, neznan, mitologi pa NEMO, nihče." (141.)

Trdilna rešitev, ki jo daje vera, rešuje razmerje med evangeliji in zgodovino. Tukaj se avtor naslanja na izročilo oz. na najstarejše krščansko izročilo. Nekatere cerkve so bolj levo naravnane, nekatere bolj desno, Katoliško cerkev pa avtor vidi nekje na sredini. Kot je nauk katoliške Cerkve, Messori navaja eksegeta jezuita De La Pottreira, ki pravi, da štirje evangeliji "niso življenjepisi, temveč cerkvene knjige in deloma odsevajo življenje prvotnega občestva" (159—160). Gre za neka-kšno "pridigano zgodovino", ki je ne moremo imeti za kronološko poročilo. Katoliška cerkev veruje v "postopno" oblikovanje evangelijev. Prva stopnja je zgodovinski Jezus s svojim delovanjem oz. oznanjevanjem. Druga stopnja je ustno oznanjevanje učencev; Jezus ni zapisal ničesar, ampak so o njem govorili ljudje, ki so ga srečali in z njim živeli, oz. kasneje tisti, ki so te neposredne pričevalce poznali. Pri zapisovanju so imeli za glavno nalogo narediti poslušalce za vernike, kar pomeni, da jim ni toliko šlo za življenjepis, kot ga poznamo danes, ampak bolj za oznanjevanje sporočila odrešenja. Na tretji stopnji je šlo za samo ureditev evangelijev. Na tej stopnji je kasneje tudi prišlo do izločitve okrog osemdeset drugih spisov (apokrifov), ki jih skupnost ni priznala za pristne.

Piko na i so podali najdeni spisi znanega zgodovinarja Jožefa Flavija, pri katerem gre za najstarejše pisno pričevanje nekrščanskega izvira o Jezusu iz Nazareta. Eden izmed Flavijevih odstavkov pravi: "V tistih časih je živel

modrec z imenom Jezus. Njegovo vedenje je bilo lepo in spoštovali so ga zaradi kreposti. Številni so bili izmed Judov in drugih narodnosti, ki so postali njegovi učenci. Pilat ga je obsodil na križanje in v smrt. Tisti pa, ki so postali njegovi učenci, niso prenehali posnemati njegovega življenja. Ti so pripovedovali, da se jim je prikazal tri dni po križanju in da je bil živ. Morda je bil Mesija, o katerem so preroki pripovedovali toliko čudovitega." (275.)

POT

"REŠITEV" JEZUSA KRISTUSA JE ZGODOVINSKI JEZUS

Da je Jezus resnična zgodovinska oseba, dandanes ni več vprašanje, noben resen znanstvenik o tem več ne dvomi. Ob tem je Jezus iz Nazareta tudi močno fascinantna oseba, v najširšem smislu, ki očara tako vernika kot tudi nevernika. Tudi Karl Marx je svoji najljubši hčeri Eleonori znal povedati veliko lepega o tem "modrecu" z imenom Jezus: "Spominjam se, da mi je oče pripovedoval povest o nazareškem tesarju, ki so ga umorili bogatini, in je pogosto dejal, da je treba veliko odpustiti krščanstvu, ker je učilo ljubiti otroke" (319). Vendar se tisto "ta pravo" tukaj šele začne, namreč: vera. Eno je verjeti (vedeti) v to, da je Jezus res živel, drugo pa je verjeti vanj. Po Kantu bi to bila, v nekem smislu, diferenca med "verovati Boga" in "verovati v Boga".

Zaključimo lahko, da je rešitev problema Jezus lahko samo ena, in to je vera, ki ima za predpostavko milost. Noben dokaz, nobena intelektualna moč ne pomeni spreobrnitve – bistva tega, za kar si so si prizadevali vsi preroki in za kar si je prizadeval zadnji izmed njih: Jezus iz Nazareta, ki je Kristus. V samem bistvu je Bog skrivnost, ki se ga ne da zapopasti ne z vero in še manj z razumom. Bog je skrit in je skrivnost, ki nerazumljivo veliko da na človekovo svobodo. V tem okviru je imel Pascal prav, ko je dejal: "Dovolj je luči za tiste, ki si res žele videti, in dovolj teme za tiste, ki so naravnani v nasprotno smer" (Pascal

1986, 173). Skrivnost hitrosti menjavanja luči in teme ter sama moč luči in globina teme pa predstavlja spet novo poglavje. Zakaj je ta notranja razpetost, ta intenzivna notranja dinamika, ki povzroča toliko nemira, tesnobe in trpljenja, pri nekaterih prignana do skrajnih meja, kot npr. vidimo pri Pascalu, Kierkegaardu, Dostojevskem ali pri sv. Tereziji Avilski in sv. Janezu od Križa, pri nekaterih pa ladja vere pluje umirjeno brez večjih vremen-skih nepravil, je prav tako skrivnost. Skupaj z Jobom ostajamo tudi mi brez dokončnega odgovora. Brez odgovora, ki bi nam dal trdnost in gotovost, po kateri tako zelo hrepeni človeška narava, zemeljsko srce. Ampak prav ti *brezdomci* nam dajejo slutiti pomen pristne vere, ki ni v vedenju, gotovosti in udobnem prepričanju, da imamo vero v posesti in da smo pravični, ker govorimo o Njem, ampak je v zavestni odločitvi za hojo za Njim. Kar pa včasih pomeni skok v temino in negotovost, nekaj, kar se radikalno upira človeški naravi. Dejansko gre za boj z naravo, z udobnostjo in užitkom. Pri veri gre torej bolj za *nevarno* avanturo kot za udobno sedenje v naslonjaču. Za Sörena Kierkegaarda je ta avanturistični, tvegani skok celo nujen za življenje pristnega krščanstva. Glavno Jezusovo povabilo je bilo, da bi "hodili za Njim", da bi "bili z Njim", tj. da bi ga posnemali vedno in povsod. Prav to je bistvo krščanstva – živeti in odživeti svoje življenje na Jezusov način. V tem je izvir in cilj ljubezni. "Jezusu naj bi sledili na vsakem koraku, v vsaki dejavnosti in v vsakem srečanju. Njemu sledi v prvi vrsti, kdor služi in se iz ljubezni dejavno zavzema za druge, in ne, kdor samo v molitvi sočustvuje z Jezusom." (Stock 2000, 36.) Ali kot pravi duhovni velikan sv. Janez od Križa: "Trudi se vedno in v vsem posnemati Kristusa in usklajati svoje življenje z njegovim. Opazuj ga, da boš znal hoditi za Njim in v vsem ravnati, kakor bi ravnal On." (Janez od Križa 2001, 79.)

Z inkarnacijo, s tem, ko je Bog postal del človeške zgodovine, je dejansko tudi pokazal,

kako je treba živeti, kako ravnati, delovati. Tega ni sporočil po kakšnem preroku, kot je to delal prej, ampak je pokazal, dal je zgled. S tem je tudi demoliral vsakršno imanentno subjektivno razlago Boga. Tukaj se lahko spomnimo Heideggerjeve razlage Nietzschejeve smrti Boga, ki pravi, da je novodobni človek pojem Boga prenesel iz objektivne biti v imanenco subjektivnosti. Posledično Bog zgubi temeljni "atribut" – skrivnost. Človek je v takšni drži bivanjsko zasidran povsem drugje. Ni več *drugi*, kot bi moral biti, ampak vedno in povsod prvi. Največja skušnjava vsakega človeka, tako vernika kot ateista. Šele takrat, ko je Bog (in Njegovo delovanje) v temelju skrivnost, je Bog pravi Bog. Šele takrat odpade vsakršno malikovanje in vsakršna popačena, subjektivno skonstruirana podoba o Bogu.

Neznanemu Bogu: "Še enkrat, preden dalje namerim korak in pogled, dvigam osamljen svoje roke k tebi, h kateremu se zatekam, ki sem ti iz najgloblje globočine svečano posvetil oltarje, da bi me vsak čas spet poklical tvoj glas. — Na njih žare globoko vtisnjene besede: Neznanemu Bogu. Njegov sem, čeprav sem se družil do tega trenutka z njegovimi skrunilci: njegov sem in čutim vezi, ki me v boju pritiskajo k tlom in me silijo, da ti služim, če bi hotel ubežati. Hočem te poznati, Neznani, ki tako pretresaš mojo dušo, ki greš skozi moje življenje kakor vihar, ti Nerazumljivi in Sorodni. Hočem te poznati in samo tebi služiti." (Lavrin 1937, 178.) Tako je zapisal gimnazijec Nietzsche.

LITERATURA:

- Lavrin, Janko. 1937. Dostojevski, Nietzsche, Tolstoj. Ljubljana: Založba Modra ptica.
- Messori, Vittorio. 2003. *Kdo je Jezus*. Ljubljana: Salve.
- Pascal, Blaise. 1986. *Misli*. Celje: Mohorjeva družba.
- Stock, Klemens. 2000. *Jezus - veselo oznanilo*. Maribor: Slomškova založba.
- Sv. Janez od Križa. 2001. *Vzpon na goro Karmel*. Ljubljana: Družina.